

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
Кафедра культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

(Майя НІКОЛАЄВА)
2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ТЕОРІЇ КУЛЬТУРИ

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) _____
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки _____
Спеціальність 034 Культурологія _____
Освітньо-професійна програма Культурологія _____

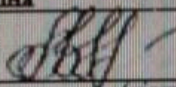
Робоча програма навчальної дисципліни «Основи теорії культури». Одеса, ОНУ, 2024. 11 с.

Розробники: Ковальова Ніна Іванівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології,
Левченко Віктор Леонідович, кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри культурології

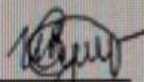
Протокол № 1 від " 30 " серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Віталія ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВА)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПІ «Культурологія»

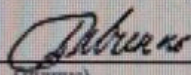

(підпис)

(Ірина СУМЧЕНКО)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії

Протокол № 1 від " 31 " серпня 2024 р.

Голова НМК

(підпис)

(Галина ЛЕВЧЕНКО)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ___ від " ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ___ від " ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 5 годин – 150 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>03 – гуманітарні науки</u> Спеціальність <u>034 Культурологія</u> Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		5-й	6-й
		Лекції	
		36 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		90 год.	134 год.
		Форма підсумкового контролю: іспит	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Розкриття сутності культури як складної, багаторівневої системи, що підрозділяється по її носіям на світову культуру, національну, культуру соціальних спільнот, сім'ї, окремих людей та ін. Також розгляд співвідношення поняття культури та цивілізації, морфології культури, її динаміки та ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними культурологічними концепціями, включаючи аналіз першоджерел. Знайомство з основними теоретичними поняттями теорії культури, особливостями її історичних етапів постає невід'ємною умовою забезпечення культурологічної складової підготовки висококваліфікованого й конкурентоздатного фахівця освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю «Культурологія».

Завдання. Основними завданнями навчальної програми є:

- сформувати у здобувача вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» низку загальних компетентностей, які є достатніми для виконання професійних обов'язків за спеціальністю «Культурологія»;
- забезпечити повне досягнення здобувачами вищої освіти програмних компетентностей та очікуваних результатів навчання за дисципліною «Основи теорії культури».

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральної - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

б) загальних (ЗК):

- ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК 03. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 06. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- ЗК 07. Здатність працювати автономно;
- ЗК 08. Здатність працювати в команді здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

в) спеціальних (фахових) (СК):

- СК 01. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію;
- СК 02. Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах;
- СК 05. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства;
- СК 07. Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів;
- СК 10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології;
- СК 12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації).

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН 01. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.
- ПРН 02. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.
- ПРН 03. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.
- ПРН 09. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.
- ПРН 10. Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу.
- ПРН 11. Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.
- ПРН 12. Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань.

У результаті вивчення курсу здобувач вищої освіти повинен *знати*:

- сутність культури, її структуру;
- співвідношення поняття «культура» та «цивілізація»;
- що таке культурологія як комплексна гуманітарна наука;
- проблеми типології та морфології культури;
- закони динаміки культури;
- процес розвитку теоретичної думки в культурології.

вміти:

- розуміти специфіку теорій, що визначають специфіку культурних процесів;
- пояснювати закономірності розвитку та трансформацій культури;
- аналізувати конкретні прояви, причини та наслідки культурних трансформацій.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні проблеми культурологічного знання

Тема 1. Поняття та сутність культури

До історії поняття «культура». Причини багатоманітності трактувань поняття «культура». Діяльнісний підхід до культури.

Основні аспекти визначення культури як суспільного явища: генетичний, гносеологічний, аксіологічний, гуманістичний, нормативний, соціологічний.

Культура і природа: характер співвідношення.

Сучасні підходи до поняття «культура». Інформаційно-семіотична концепція культури. Культура як світ: артефакти, смисл, знаки.

Види смислів: знання, цінності, регулятори. Культура як інформаційний процес. Культура - процес, система, результат. Людина як суб'єкт та об'єкт культури.

Системоутворюючі елементи культури: знаково-символічні, ціннісно-пізнавальні, синтетичні.

Знаково-символічні компоненти культури та їх сутність Соціокультурна диференціація знаків. Типи знаків. Мова та її різновиди. Функції мови в культурі.

Ціннісно-пізнавальні компоненти культури та їх сутність. Цінності в культурі та їх класифікація. Інтереси, потреби, значення. Ціннісні відносини та ціннісні орієнтації. Мотиви та цілі діяльності. Поняття «ідеал» та його роль у культурі. Особливості динаміки культурного ідеалу. Поняття «герой» культури. «Ідоли» і ідеали.

Особливості синтетичних компонентів культури. Сутність традицій, обрядів, ритуалів, церемоній та їх роль у культурі. Письмові моральні закони і неписьмові: табу та настанови.

Тема 2. Культура і цивілізація

Про сенс поняття «цивілізація». Цивілізація: слово, поняття, проблема. Поняття «цивілізація» в різних філософсько-культурологічних концепціях.

Причини протистояння поняття «культура» та «цивілізація» Характер співвідношення понять культура та цивілізація в рамках різних концепцій культури.. Взаємообумовленість культури та цивілізації.

Типологія цивілізацій та їх характеристика. Поняття «метакультура». Відношення між цивілізаціями в сучасному світі та основні тенденції у їх розвитку.

Тема 3. Основні функції культури

Основні завдання культури та відповідні функції: векторні, соціалізуючі, перетворюючі.

Векторні функції культури. Характеристика світоглядної, когнітивної, семиотичної, семантичної, аксіологічної, нормативно-регулятивної функції культури.

Соціалізуючі функції культури. Характеристика соціогенетичної, соціоінтегративної, комунікативної, адаптивної функції культури.

Перетворюючі функції культури. Характеристика креативної, утилізаційної, трансляційної, виховної, інформаційної, рекреативної, компенсаторної функції культури.

Тема 4. Структура культури

Основні види культури: предметний та особистісний види. Зовнішнє як матеріальна складова культури. Внутрішнє як духовна складова культури.

Матеріальна культура та її елементи. Культура матеріального виробництва. Культура побуту і побутове середовище. Фізична культура: здоровий образ життя.

Духовна культура та її елементи.

Міфологія як універсальна форма духовної культури.

Місце релігії в духовній культурі та її основні функції. Духовна культура як багатшарова система. Стадії розвитку релігійної свідомості. Основні світові релігії та їх вплив на сучасну культуру.

Сфера художньої діяльності. Функції мистецтва. Мистецтво як дзеркало культури. Мистецтво як самосвідомість культури.

Тема 5. Особливості соціальної культури

Характер співвідношення між соціальною та духовною культурою.

Особливості етичної культури. Співвідношення понять «моральність» та «мораль». Функції моралі. Етапи розвитку моральності. Основні принципи сучасної моральної культури.

Правова культура. Закон і правосвідомість. До історії права. Типи правових систем.

Сфера політики та політична культура. Функції політичної культури. Типи політичної культури. Основні моделі державного устрою.

Тема 6. Наука та її роль у культурі

Наукові знання та їх особливості. Класифікація сфер наукового знання. Характеристика наукової діяльності. Періодизація розвитку науки. Наука як галузь суспільної праці. Соціальні орієнтири науки. Наука і освіта.

Технологія як культурний феномен. Функції техніки в культурі. Небезпека технічного прогресу. Шляхи подолання негативних тенденцій технічного прогресу.

Тема 7. Основні рівні культури та її форми

Культура людського співтовариства як система найвищого рівня та її складові.

Типи локальних культур: національні (національно-етнічні), регіональні, локально-регіональні. Визначення поняття «рід», «плем'я» «етнос», «народ», «нація». Історичні умови виникнення націй. Порівняльний аналіз етнічної та національної культури.

Поняття «субкультури». Характеристика субкультури: конфесійна професійна, організаційна (або мікрокультура).

Контркультура як різновид субкультури. Культура особистості та індивіду.

Основні форми культури: світська та культова, елітарна та народна. Феномен масової культури. Поняття "маса" і "еліта". Критика масової культури: школа "оптимістів" і "песимістів".

Тема 8. Соціокультурна динаміка

Культурна динаміка як проблема культурології. Різновиди культурних змін: інновації, трансмісія, дифузія, синтез, симбіоз.

Основні протиріччя культури як джерело її розвитку. Творчість як рушійна сила культури. Соціокультурна організація творчої діяльності. Механізми культурної динаміки.

Традиційна і інноваційна культура. Характеристика постфігуративного, кофігуративного, префігуративного типів культури, їх вплив на динаміку розвитку.

Синергетична трактовка культурних процесів.

Змістовий модуль 2. Етапи формування теорії культури

Тема 9. Просвітницькі концепції культури

Формування культурологічної думки від Античності до Нового часу.

Італійське Просвітництво: концепція еволюції культури Дж. Віко.

Концепції французьких просвітників: Вольтер, Д. Дидро, К. Гельвецій про роль виховання та мистецтва у формуванні особистості.

Ж.-Ж. Руссо про прогрес культури і падіння моральності. Ідеал "природної людини".

Німецькі просвітники І. І. Винкельман, Г. Е. Лесінг, Ф. Шиллер про джерела і межі європейської культури.

І. Г. Гердер і його внесок у європейську культурологічну традицію.

Тема 10. Концепції культури XIX - XX ст. позитивістського напрямку

Основні риси культурологічних концепцій кінця XIX століття - початку XX століття.

Е. Тайлор як основоположник культурної антропології та еволюційної школи в історії. Етнографічні концепції Л.Леві-Брюля, А.Л.Кребера, Ф.Боаса.

Створення та розвиток соціальної антропології А.Р.Радкліфф-Брауном і Б.К.Малиновським. Структурна антропологія К.Леві-Строса та її внесок у теорію культури.

Характеристика концепцій культурно-історичних типів та локальних цивілізацій.

Тема 11. Концепції культури ірраціонально-інтуїтивістського напрямку

Вплив ірраціоналізму на формування концепцій інтуїтивістського напрямку в культурології.

Культура в "філософії життя" Ф.Ніцше. Два типи культури в теорії Ф.Ніцше. Вплив поглядів філософа на подальший розвиток культурологічної думки.

Формування філософії культури в XX столітті. Феноменологічна школа Е. Гуссерля. Використання М.Шелером методу феноменології в сфері культури. Екзистенціалістський напрям у вивченні культури. Співвідношення безглуздості і справжності буття в культурологічних поглядах А.Камю Ж.П.Сартра. Особливості ігрових концепцій культури І.Хейзинга і Х.Ортега-і-Гассета.

Соціальні катаклізми XX століття та причини виникнення психоаналітичних напрямків у культурі. Людина як «символічна тварина» в концепції культури Е. Касіра. Критика масової культури в концепції франкфуртської школи: Т.Адорно, Г. Маркузе, М.Хоркхаймер.

Тема 12. Концепції культури середини та другої половини XX століття

Основні напрями розвитку теорії культури в середині та другій половині XX століття.

Культура як діалог: М. Бубер, М.М. Бахтін. Підходи для визначення культури творчості в М. Фуко. Семіотичні досягнення культури Р. Барта.

Основні особливості постмодерністської культурної парадигми. Культурологічна концепція деконструктивізму Ж. Дерріда. Культура в контексті шизоаналізу та ризоматики Ж. Дельоза. Поняття шизоїдної та параноїдної культури.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	інд	ср		л	п/с	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретичні проблеми культурологічного знання.										
Тема 1. Поняття та сутність культури.	10	4	2		4	10	1			9
Тема 2. Культура і цивілізація.	10	2	1		7	10		1		9
Тема 3. Основні функції культури.	10	2	2		6	10	1			9
Тема 4. Структура культури.	9	2	1		6	9		1		8
Тема 5. Особливості соціальної культури	9	2	2		5	9	1			8
Тема 6. Наука та її роль у культурі	9	2	1		6	9	1			8
Тема 7. Основні рівні культури та її форми	9	2	2		5	9	1			8
Тема 8. Соціокультурна динаміка	9	2	1		6	9	1			8
Разом за змістовим модулем 1	75	18	12		45	75	6	2		67
Змістовий модуль 2. Етапи формування теорії культури										
Тема 9. Просвітницькі концепції культури	19	6	4		9	19	1	1		17
Тема 10. Концепції культури XIX - XX ст. позитивістського напрямку	19	4	2		13	19	1	1		16
Тема 11 Концепції культури XIX - XX ст. ірраціонально-інтуїтивістського напрямку	19	4	4		11	19	1	1		16
Тема 12. Концепції культури середини та другої половини XX століття	18	4	2		12	18	1	1		16
Разом за змістовим модулем 2	75	18	12		45	75	4	4		67
Усього годин	150	36	24		90	150	10	6		134

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність культури та її функції	2/-
2	Культура і цивілізація	1/1
3	Структура культури	2/1
4	Особливості соціальної культури	2/-
5	Основні рівні культури та її форми	2/-
6	Етнічна й національна культури	2/-
7	Соціокультурна динаміка	1/-
8	Просвітницькі концепції культури	4/1
9	Концепції культури ірраціонально-інтуїтивістського напрямку	4/2
10	Концепції культури середини та другої половини XX століття	4/1

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
1	Поняття та сутність культури /1, 2	4	9
2	Культура і цивілізація /1, 2	7	9
3	Основні функції культури /1, 2	6	9
4	Структура культури /1, 2	6	8
5	Особливості соціальної культури /1, 2	5	8
6	Наука та її роль у культурі /1, 2	6	8
7	Основні рівні культури та її форми /1, 2	5	8
8	Соціокультурна динаміка /1, 2	6	8
9	Просвітницькі концепції культури /1, 2	9	17
10	Концепції культури XIX - XX ст. позитивістського напрямку /1, 2	13	16
11	Концепції культури ірраціонально-інтуїтивістського напрямку /1, 2	11	16
12	Концепції культури середини та другої половини XX століття /1, 2	12	16
	Разом	90	134

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до семінарських занять;

[2] – підготовка відеопрезентацій.

9. Методи навчання

Під методами навчання розуміють способи навчальної роботи викладача та організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів з метою вирішення різноманітних дидактичних завдань, спрямованих на оволодіння матеріалом, який потрібно засвоїти. У ході читання дисципліни використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти. Серед них найтрадиційнішим залишається пояснювально-ілюстративний метод, у межах якого викладач допомагає здобувачам здобути знання завдяки аудиторній роботі. Вона поділяється на дві складові – засвоєння теоретичного матеріалу під час прослуховування лекцій та практичних занять, на яких здобувачі репродукують отримані знання і демонструють вміння засвоїти матеріал, запропонований викладачем для самостійного опрацювання.

Окрім вищевикладеного методу, використовується метод проблемного викладення. Він допомагає, використовуючи практику активної полеміки, формувати вміння здобувача критично ставитися до вивченої літератури, заслуханих на семінарах рефератів і доповідей, лекційного курсу. Викладач, поставивши навчальне завдання, формулює пізнавальну мету, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Вивчаючи окремі теми, використовується й дослідницький метод, який передбачає організацію активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань, аналізуючи відео-фотоматеріали й роблячи самостійні висновки.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Методи поточного \ періодичного контролю: усне опитування, оцінювання доповідей та презентацій.

2. Підсумковий контроль: іспит у усній формі.

Протягом засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони порівно розподіляються, а потім підсумуються.

Змістовий модуль:

- робота на лекціях та семінарських заняттях (58 балів);
- захист реферату (11 балів);
- перевірка есе (11 балів)
- екзамен (20 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженій шкали. Результати академічної успішності здобувачів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

У таблиці нижче наведено загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом,	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної

90 - 100	вільно, самостійно та аргументовано викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.	програми, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуального завдання при виконанні самостійного завдання, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому.
Добре 85 - 89	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни.	Виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому, має стійкі навички виконання завдання.
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 – 74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни Окремі завдання кожної теми контролю не виконав.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання 35 - 59	Володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускає суттєві помилки.	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 0-34	Не володіє навчальним матеріалом.	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав контролю.

11. Питання для підсумкового контролю.

1. Перерахуйте основні аспекти визначення культури як суспільного явища.
2. Поясніть, чому культуру можна розділити на матеріальну і духовну.
3. Поняття «соціальна культура».
4. Чи можна сказати, що цивілізація - лише зовнішня оболонка культури?
5. Назвіть основні протиріччя, які є джерелом розвитку культури.
6. Поясніть, що або хто є об'єктом і суб'єктом культури.
7. Охарактеризуйте сутність соціальної функції культури.
8. Охарактеризуйте культуру як систему, процес, результат.
9. Охарактеризуйте основні елементи матеріальної культури.
10. Охарактеризуйте основні елементи духовної культури.
11. Поясніть, чим духовна культура відрізняється від соціальної культури.
12. Міфологія як універсальна форма духовної культури.
13. Місце релігії в духовній культурі та її основні функції.
14. Культура і сфера художньої діяльності. Функції мистецтва.
15. Відмінні риси інформаційної цивілізації.
16. Цивілізації й метакультури: співвідношення понять.
17. Назвіть основні рівні культури і її форми. Охарактеризуйте їх специфічні особливості.
18. Поясніть, чим зумовлені протиріччя між етнічною та національною культурами.
19. Охарактеризуйте основні типи субкультур.
20. Яку оцінку Ви можете дати такому явищу як контркультура?
21. Які точки зору існують в культурології на сутність і роль масової культури?
22. Назвіть основні механізми культурної динаміки.
23. Надайте характеристику основних видів культурної динаміки.
24. Традиційна і інноваційна культура: характер співвідношення.
25. Надайте характеристику постфігуративного, кофігуративного, префігуративного типів культури та їх вплив на динаміку розвитку.
26. Синергетичне трактування культурної динаміки.
27. Які періоди в розвитку світової культури виокремлює Дж. Віко?
28. Що об'єднує концепції культури французьких просвітителів, таких як Вольтер, Д. Дідро, К. Гельвецій?
29. Що дає підставу розглядати Ж.-Ж. Руссо як людину, що зробила помітний внесок в розвиток культурологічної теорії?
30. У чому бачить Й.Г. Гердер закон прогресу в історії?
31. Як трактує Кант кінцеву мету культури?
32. Как визначає культуру Гегель?
33. На які гілки розпадаються етнологічні концепції культурології, в чому їх суть, і які вчені є представниками цих концепцій?

34. В чому полягає особливість марксистської концепції культури?
35. Які концепції заперечують історичний прогрес в галузі культури?
36. Як ідея Ф. Ніцше стала фундаментом більшості сучасних теорій культури ірраціоналістичного напрямку?
37. Хто є представником франкфуртської школи і що знаходиться в центрі їхньої уваги?
38. Що таке «одновимірна людина» по Г. Маркузе?
39. Хто представляє феноменологічну школу в культурології і в чому її суть?
40. В чому суть ігрової концепції культури І.Хейзінга?
41. В чому суть ігрової концепції культури Х. Ортега-і-Гасета?
42. Як розглядається культура в психоаналітичних теоріях З. Фрейда?
43. У чому полягає особливість культурологічної теорії К. Г. Юнга?
44. У чому полягає особливість символічної концепції культур Е. Кассіра?
45. В якій концепції людина розглядається як «символічна тварина»?
46. В чому полягає суть діалогової концепції культури М. Бахтіна?
47. Надайте характеристику основних напрямків розвитку теорії культури в середині та другій половини ХХ століття.
48. В чому полягає суть діалогової концепції культури М. Бубера?
49. Особливості постмодерністської культурної парадигми.
50. Що означає поняття «деконструкція» в концепції Ж. Дерріда?

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Види навчальної роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 1		
	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)
Поточний контроль на лекціях	1	8	8	1	8	8
Семінарські заняття	3	6	18	3	8	24
Разом			26			32
Разом	58					
Оцінка самостійної роботи:						
Реферат	11	1	11			
Есе				11	1	11
Разом	22					
Екзамен	20					
Підсумкова сума балів	100					

				Поточний контроль								Підсумкове есе	Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
				Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					20	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	22		
3	4	3	4	3	3	3	3	8	8	8	8			
				Усього за модулем 1: 26				Усього за модулем 1: 32						

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
70-74	D	задовільно
60-69	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи теорії культури». Одеса: ОНУ, 2024. 11 с.

2. Плани семінарських занять.

14. Рекомендована література

Основна

1. Герчанівська П. Е. Культурологія: термінологічний словник / Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2015, 439 с.
2. Козира Є. В. Культурологія : навч. посіб. Київ: Медицина, 2017, 350 с.
3. Колесник О. Вступ до культурологічної інтерпретології. Курс лекцій: навчально-методичний посібник. Чернівці: Десна Поліграф, 2017, 268 с.
4. Балух В. О., Коцур В. П. Культура Античності: підручник. Чернівці: Наші книги, 2016. 631 с.
5. Левченко В.Л., Ковальова Н.І. Сфера естетичного у філософських та інтелектуальних рефлексіях ХХ сторіччя // Українські культурологічні студії. Вип. 2 (3). Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2018. С. 8-13.
6. Литвиненко А. І. Теорія культури: онтологія і феноменологія: навч.- метод. посібник для студ. спец. 034 Культурологія освітнього ступеня «Бакалавр». Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2022, 120 с
7. Попович М. В. Нарис історії культури України. К.: АртЕк, 2017, 498 с.
8. Сабадаш Ю. С., Гончарова О. М. Сучасна культурологія: постмодернізм у логіці розвитку української гуманістики: кол. монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021, 432 с
9. Сучасна культурологія: навч. посіб. для студ. вузів / ред. К. В. Кислюк. Київ: Кондор, 2016. 341 с.
10. Ушакова К. В., Сумченко І. В. Основи теорії культури. Навч. посібник. Одеса, ОНУ, 2015, 123 с.

Додаткова

1. Афанасьєв О.Художня творчість і наукове дослідження // Діалог / Докса. Збірник наукових праць з філософії та філології. Вип. 1(41). Креативні індустрії в сучасній культурі. Одеса: Акваторія, 2024, С. 8-16.
2. Афанасьєв О., Василенко І. Мінливості долі метанаративів // Діалог / Докса. Збірник наукових праць з філософії та філології. Вип.1(37). Сковородіана: мандри філософування. Одеса: Акваторія, 2022, С. 83-92.
3. Безклубенко С. Д. Теорія культури. Навч. посібник. К.: Наукова думка, 2002. 398 с.
4. Бичко А. Теорія та історія світової та вітчизняної культури. К.: Знання, 2012, 276 с.
5. Вальденфельс Б. Біла пляма моралі. Роздуми щодо «Генеології моралі» Ніцше // Філософсько-антропологічні студії 2005. Філософія Ф. Ніцше і сучасність (до 160-річчя від дня народження). К.: Стило, 2005, С. 320–333.
6. Кашуба М. Ідеї європейських просвітителів у творах Григорія Сковороди // Діалог / Докса. Збірник наукових праць з філософії та філології. Вип. 2(38).Сковородіана: мандри філософування - 2. Одеса: Акваторія, 2022, С. 15-21.
7. Кирилюк О. Аліментарний універсально-культурний код у діалозі Григорія Сковороди «Вдячливий Єродій» // Діалог / Докса. Збірник наукових праць з філософії та філології. Вип. 2(38).Сковородіана: мандри філософування - 2. Одеса: Акваторія, 2022, С. 7-14.
8. Коневич О. В., Юркевич І. Я. Культурологія: тест. завдання. Питання для самоперевірки. Культурол. загадки: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014, 88 с.
9. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. Вид. 3-тє, перероб. та доп. / за ред. І. І. Тюрменко. Київ: Центр учбової л-ри, 2010, 370 с.
10. Личкова В.А. Некласична естетика в культурному просторі ХХ – поч. ХХІ століть. К.: [НАКККіМ], 2011. 223 с.
11. Ніколова Н. І., Чмихов М. О. Культурологія: культурогенез : навч. посіб. Київ: Скіф, 2012. 439 с.
12. Сумченко І., Готинян-Журавльова В. Концепт «Середньовіччя» в культурології: тематизація та особливості інтерпретації // Діалог / Докса. Збірник наукових праць з філософії та філології. Вип. 1(41). Креативні індустрії в сучасній культурі. Одеса: Акваторія, 2024, С. 60-69.
13. Табачковський В. Ніцше: «Неевклідова рефлексивність» // Філософсько-антропологічні студії 2005. Філософія Ф. Ніцше і сучасність (до 160-річчя від дня народження). К.: Стило, 2005, С. 3–16.

16. Електронні інформаційні ресурси

Бібліотека ОНУ ім. І.І. Мечникова - <http://lib.onu.edu.ua/>
Культурологічний словник термінів. URL: <http://studcon.org/kulturologichnyy-slovnnyk-terminiv?page=6>
Офіційний сайт каналу «Культура». URL: cultureua.com.
Офіційний сайт Міністерства культури України. URL: mincult.kmu.gov.ua
Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка - <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
Інститут філософії ім. Г.Сковороди - <http://www.filosof.com.ua/>
Національна парламентська бібліотека України - <http://www.rada.kiev.ua/LIBRARY/index.htm>
Одеська національна наукова бібліотека - <http://www.ognb.odessa.ua/>

Додаток А

Плани семінарських занять

Змістовий модуль 1. Теоретичні проблеми культурологічного знання

Тема 1. Сутність культури та її функції

1. Походження і зміст терміну культура. Культура і природа.
2. Основні аспекти культури як соціального явища.
3. Характеристика антропологічного і аксіологічного підходів до культури.
4. Особливості інформаційно-семіотичного і аксіологічного підходів до культури.
5. Основні функції культури.

Теми рефератів

1. Культура та її смислове поле.
2. Культура як світу знаків.
4. Культура як тип інформаційного процесу.

5. Соціальні функції культури.

Тема 2. Культура та цивілізація

1. Поняття «цивілізація».
2. Співвідношення понять «культура» й «цивілізація» в інформаційно-семіотичній концепції культури.
3. Принципи класифікації основних типів цивілізацій.
4. Відмінні риси інформаційної цивілізації.
5. Цивілізації й метакультури: співвідношення понять.

Теми рефератів

1. О. Шпенглер: культура та цивілізація.
2. Особливості сучасної постіндустріальної цивілізації.

Тема 3. Структура культури

1. Матеріальна культура і її елементи.
2. Міфологія як універсальна форма духовної культури.
3. Місце релігії в духовній культурі та її основні функції.
4. Культура і сфера художньої діяльності. Функції мистецтва.

Теми рефератів

1. Фізичне здоров'я: культура тілесності.
2. Небезпека технічного прогресу та шляхи її подолання.
3. Мистецтво як дзеркало культури.
4. Міфи сучасного світу.

Тема 4. Соціальна культура

1. Характер співвідношення між соціальною і духовною культурою.
2. Особливості моральної культури. Функції моралі.
3. Правова культура, її структура і сутність.
4. Сфера політики і політична культура. Функції політичної культури.

Теми рефератів

1. Основні принципи моралі: історія і сучасність.
2. Типи правових систем та їх характеристика.
3. Тоталітарна модель політичної культури та її особливості.

Тема 5. Структура культури

1. Поняття «рівень» культури та його класифікація.
2. Особистісний рівень культури та його відмінні риси.
3. Основні принципи класифікації субкультур та їх характеристика.
4. Молодіжна субкультура, її відмінні риси та роль у сучасному суспільстві.
5. Масова культура та її сутність. «Песимістичні» і «оптимістичні» теорії масової культури.

Теми рефератів

1. Глобалізація як основа формування загальнолюдської культури.
2. Соціально-історичні причини виникнення молодіжної субкультури.
3. Масова культура та її критика представниками франкфуртської школою.
4. Природа і характерні риси елітарної культури.

Тема 6. Етнічна й національна культури

1. Характеристика основних чинників, які об'єднують людей в народ як цілісну соціальну спільність.
2. Етносоціальні спільності людей та їх особливості.
3. Історичні причини становлення національних культур.
4. Етнічна й національна культура: характер співвідношення.
5. Етнокультурні стереотипи як невід'ємний елемент культури.

Теми рефератів

1. Етнічна самоідентифікація як глибинна людська потреба.
2. Сучасна культура: національний вимір і неонацизм.
3. Етностереотипи та їх роль в культурі.

Тема 7. Соціокультурна динаміка

1. Характеристика основних видів культурної динаміки.
2. Традиційна і інноваційна культура: характер співвідношення.
3. Характеристика постфігуративного, кофігуративного, префігуративного типів культури та їх вплив на динаміку розвитку.
4. Сінергетичне трактування культурної динаміки.

Теми рефератів

1. Генезис культури та механізми культурної динаміки.
2. Культурний синтез, або «сходження культур».
3. Універсалізм сучасної культури.

Тема 8. Просвітницькі концепції культури

1. Дж. Віко про культурний розвиток людського суспільства.
2. Концепції французьких просвітників: Вольтер, Д. Дідро, К. Гельвецій про роль виховання і мистецтва у формуванні особистості.
3. Ж.-Ж. Руссо про культуру і моральність.
4. Німецькі просвітники про витoki і межі європейської культури.
5. І. Г. Гердер і його внесок в європейську культурологічну традицію.

Тема 9. Концепції культури ірраціонально-інтуїтивістського напрямку

1. Два типи культури в теорії Ф. Ніцше.
2. Концепції франкфуртської школи: Т. Адорно і Г. Маркузе.
3. Співвідношення безглуздості і справжності буття в культурологічних поглядах А. Камю і Ж. П. Сартра.
4. Особливості ігрових концепцій культури І. Хейзінга і Х. Ортеги-і-Гассета.
5. Психоаналітичні напрямки в культурі: З. Фрейд, К. Г. Юнг.

Тема 10. Концепції культури в середині та другій половині XX століття

1. Характеристика основних напрямків розвитку теорії культури в середині та другій половині XX століття.
2. Культура як діалог: М. Бубер, М. Бахтін.
3. Особливості постмодерністської культурної парадигми.
4. Концепції культури Ж. Дерріда і Ж. Дельоза.